

Naša Sloga izlazi svaki 1 i 16 dan mjeseca i stoji s poštarinom za cijelu godinu 2 for. a za kmeta 1 for.; razmerno za pol god. i f. a za kmeta 50 novč. Izvah carevine više poštaria. Po-jedini broj stoji 6 novč.

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politični list.

„Slogom rastu male stvari, a nesloga sve pokvari.“ *Nar. Post.*

Godina V.

U Trstu 1. Decembra 1874.

Broj 23.

Pogled po svetu.

U Trstu 30. studenoga.

Na svetu svega dosta, samo novacah je malo. Zato je i naš ministar trgovine izjavio onomadne u carevinskom vieću, da za dojduću godinu neisče od njega novacah u ime novih željeznica neg ono, što im je bilo namenjeno prošle godine, jer da vlast vidi, da se u današnjih okolnostib nemože više trošiti. Na toj odluci neće vlasti siegurno nitko od državlijanah zamjeriti.

Kod nas je tako, a u Ugarskoj se baš tope. Tamo je ministar Gbicev učinio što je mogao, da spasi državu od propasti, al nitko neće da mu pristane na predlog, jer vele, spasavajući državu, da bi upropastio narod. Tu dakle neima druge, nego izručiti gospodarstvo u ine ruke, al u čije? U Ugarskoj tih rukuh kaš da već neima. Evo kamo su došpici Magjari! Tomu će se mnogi veseliti, ali mi se neveselimo ni najmanje, jer nam je Ugarska bila uvijek mila, ne radi Magjarah, nego radi ugarskih pravah. Istina da su Magjari rabili ta prava proti nemagjarskim u Ugarskoj narodom, ali ti narodi nisu još ni danas izgabili sve rade, da će se Magjari kada tada osvestiti, pak da će Ugarska biti ono, što biti mora, naime slobodno natičaliče slobodnih ugarskih naroda. Nego recimo, da je to ruka božja, pak da vidimo, što će tamo biti.

Žalost, koju čutimo poradi hrdjavog stanja u Ugarskoj, nam nadoknadjaju radostne vesti, koje dolaze iz Česke, Slovenske i Slovačke. U Českoj se mire stari i mlađi Česi, u Slovenskoj stari i mlađi Slovenci, a Slovac se spremaju da zapuste svoj slovački jezik, pak da prigrele češki, budući i onako mala razlika med jednim i drugim. Neka Bog da, da se Slaveni u austro-ugarskoj državi pomire, sporazumiju i ujedine, pak se nemare bojati ni što biva u Pešti, ni što biva u Beću, jer su onda dosta jaki, da tu i tamo odlučnu reku, ili bar da izvojuju svoje pravice.

Ako su istiniti, iz Njemačke dolaze zanimivi glasi, naime da se je Bismarck ukrotio, pa putem trećih osobah učinio neke predloge papi, da umiri katoličku crkvu u Njemačkoj. Prošlih dana je bio u Berlinu na dogovoru kod Bismarcka ruski državni kancelar knez Gorčakov. I o tom se dogovoru svašta nagadljivo. I u Ruskoj ima smutnjivacah kao svagdje na svetu, pak se čuje, da jih po ruskih gradovih zatvaraju po ciele čete. To su najviše mladi ljudi, koji neimaju nikakva izkustva, i baš zato misle, da su oni jedini, koji bi mogeli svjet usrećiti. U Franceskoj su bili občinski izbori,

gdje su nadvladali većinom republikanci, zato vele, da mora tamo doći što prije do preloma. Srbski knez Milan je dne 22. otvorio prestolnim govorom narodnu škupstину. Turci podgoričani, koji su ono poklali mirne Crnogorce, bili su od svoje vlade odsudjeni na dvaestogodišnje tamnovanje.

● evati i plodu.

(Prevadja Alfred Orešković.)

VI. Najčudnovatije oplodjivanje evati.

Cvat, koje oplodjivanje biva načinom čudnovatijim od svih dosele poznatih načinata oplodjivanja, spada nekoj bilini-otrovniči, imenom jabučnjak ili vučja jabuka (*Aristolochia*); ona se nalazi na zidinah i ogradah te, akoprem se ne osvrće mnogi na nju, ipak nije sišla s oka naravnog izpitivanja, koje izpituje zakone i čudesna naravi.

Cvat ove biline jest na neki posebni način uredjena; čaška naliči skoro zatvorenu tulipanu, no ne sastoji se od 6 listićab, kano tulipan, već od jednog, koj sačinjava zatvorenu spremicu, ka kojoj se samo gore, na nešto savitom šiljku nalazi maleni ulaz.

U tom zatvorenom prostoru nalaze se doduše plodnica i prašnice, ali u drugom obliku nego o trešnjojovoj cvati; jer spremice peludi nisu na prašnicib, koji do rjuške mogu dopirati, već su dolje čvrsto pri rasli na veoma usavršenom ženskom pestiću. Opoljivanje ove cvati spada dakle medju nemogućnosti, buduće da je cvat skoro sasvim zatvorena, a vjetar nemože unutra, pak što krom svega toga može nastupiti vjetra posrednički posao samo tamo, gdje se nalaze mužki i ženskinje u dvijuh različitim cvatih, ili na dvijuh različitim stabilih, ili paće u dvijuh različitim okolicah, u kom se je slučaju narav pobriuvala, da mužkarac imade izvanredno mnogo oplođujućeg praška tako, da se često može mnogo miliunah zrnaca praška bez štete izgubiti ipak je dovoljno, ako uvjek od cijelog miliuna dodje da ženske cyati samo jedno zrno.

Kod oplodjivanja biline, o kojoj govorimo, nepomaže vjetar ništa, ali mjesto njega preuzimlje taj posao neki zareznik uz naj-čudnovatije i najnesretnije odnosaže, da pripomože naravi, gdje si prividno nemože pomoći. Žalibože zlo biva taj zareznik naplaćen za svoju uslugu; ona ga stoji života.

PODLJISTAK.

ODZIV IZAZIVU.

Tko nije iz njega uvidio, stare one šale naših susjedah, koji nam neprestaju oko uših brnčati, da je Istrija talijanska, nebi li se naše uho na te glasove naučilo, pak i mi zapjevali uza nje istu pjesmu. Tim salam valjalo je dati jednom i osbiljno odjelo, pak evo vam „Saggio d'una geografia dell'Istria.“ Pisati povjest Istrijе, nebi svrsi odgovorilo, jer bi povjestačar bio prisiljen mnogo toga kazati, što geograf može zamučati, ili sa par rječih izvrnuti, kao doista u svom djelcu i učinio Dr. Benassi. Njemu Hrvati nezauzeće Istrijе, već biše samo u razna vremena naseljeni kao najamnici (coloni). Nu oni nisu Hrvati, već premda iz hrvatskih zemljah nadošli, pomješani su bez ikakva reda sve moguće i ozmišljene slovjenske narodnosti u smjesu, kao što on veli. Tko tu neviđi podle svrhe zavaditi nas među sobom, tko već tu neviđi talijanski odgovor na naše zahtjeve glede ravнопravnosti jezika u uredi i školab? — a tamo još bolje nyjeriti, kad bude govor

Dosta. Mi ćemo se o tom još bolje uvjeriti, kad bude govor o današnjem pučanstvu Istrije te o stanju školah.

Predjimo na drugi, posebni dio ove geografije.
U prvom poglavju sa 3 §-i opisuje nam pisac predbrežja, otoka i mora sa zaljevi, zatrepi, prodoli, dragami, lukami i pristaništi sa dovoljnom točnošću, izim što nigdje nemnogije nezapominje uz talijansko i ime hrvatsko. Osobito bi tomu imao bio prilike u opisivanju

sivanju obale istočne te kvarnerskih otokâ. Nu na tom bolje sve njegovo djelo.

U drugom poglavju opisuje nam nutarnjost Istrije i to pod §. 1. orografiju, pod §. 2. hydrografiju, pod §. 3. geognoziju, a pod §. 4. ceste.

U poglavju trećem daje nam točan opis meteoroloških odnošaja Istre, opisujući nam pod §. 1. vjetrove, a pod §. 2. podnebje. Kod toga uložio je dosta truda, te obsegu svoga djelca u tom pogledu posvema zadovoljio.

Medutin ostavimo vjetrove ote, a predjimo na etnografiju, poglavje IV., gdje nam dosad neznani vjetar zadunuo. Sledimo ga užastopce, neka svjet vidi, kako se pod firmom doktora može bezobzirno pisati.

Evo ovako počimlje ta novost: „Stanuju sada u Istriji Talijani i Slovjeni. Prvi njih do 100,000, drže morske luke, gradove, trgovista i svaki veći komad zemlje, jesu klasa naobraženja i naprednja naše provincije. Drugi, njih do 155,000 nespadajući k jednoj samej familiji, već priznate od različitih pasmina, koje počamnjuju od god. 800. dodjoše u razna vremena napušti provinčiju te se uzdržavao razdieljeni među sobom običaji, navadami, odjelom i velikom razlikom narječja; — razdioba povećana ubitačnim običajem nesklapati ženitbe nego osobami iste obćine i istoga sela.“

Oštrom nožem je zahvatio pisac! Ništa manje nego 100,000 Talijanah! Pisac li „ad uso della studiosa gioventù“ kao što sam veli, to je taj broj i za učeću se mladež preokrugao. Mi jih nala-zimo nenaoružav oko jedva nešto preko polovice, po prilici 60,000 te nam je čudnovato, kako mu se je taj broj skoro podvostručio.

U čaški ove, kao tulipan zatvorene evati nalazi se samo gore maleni otvor, kroz koji uilazi svake godine stanoviti zareznički privabiljen ugodnim mirisom, koje se unutra po evati razširuje. Unutra se lahko uilazi, akoprem je zatvoreno pokrivalo popunjeno iznutra dugimi vlasici, koji teku u časku niz brdice, kano gvozdene žice mišolovke. Upravo tako, kano što može misi unici u mišolovku — jer svojim tielom gvozdene žice razširuje, nu nemože više napolje, jer mu iza njega preprečuju izlaz žice, — upravo tako je i sa vlasti evati. Oni stoje tako, da se uklanjaju, kad zareznički uilazi te pustaju, da dodje uz vlasti do oplođujućih die洛ovih evati. Ovdje uživa siromašna životinjica zadnju gostiju po volji, čini pako hoće na polje, opazi, da je otvor vlasti zatvoren; uzalud pokusi; ona vidi, da je uhvaćena, počne se puna straha trzati te prouzroči u smrtnom strahu i muci takovo drmanje u evati, da se prašnice razpuknu, pelud razleti, koja dodje onda do njuške ženskoga diela evati, da ju oplođi.

Zaista, veoma bi nam drago bilo, kad bismo mogli štovanim čitaocem kazati, da se vlasti, posle ovršenog oplođenja okrenu te, da u smrtnom strahu nalazeću se životinjicu, koja je tako važan posao obavila, iz zatvora puste; ali žaliboze moramo reći, da nije uvjek narav tako zahvalna, kano što mi želimo, pa i naša siromašna životinjica mora to izkusiti, jer ona neće uživati više slobode, već će si u zatvoru naći svoj grob, pak ju tako nadjemo u strašnoj tamnici — mrtvu.

Poginula je u tamnici, u koju je tolikim razkošjem unišla.
Zareznički pogine, da biline pusti dalje živjeti!!!

Istarski zastupnici na carevinskem vjeću.

U sjednici carevinskoga vjeća od 12. pr. m. bio je na dnevnom redu vladin predlog zakonske osnove o sporazumljenu sa zemaljskim istranskim odborom (Juntom) glede uređenja odnosa države naprama istranskoj zemljišnoj razteretnoj glavnici (Grundentlastungsfond, esonero). Predsjednik carevinskoga vjeća predloži tom prigodom, neka se ta vladina osnova izvrši proračunskom odboru, da ju pretrese, pa dade o njoj svoje izvješće.

Na to se javi zastupnik Dr. Vitezić i reče: „Pošto se radi o stvari, koja je po svu Istru od najveće važnosti, pa pošto se ne nahodi niti jedan istranski zastupnik u tom odboru, predlažem, da se ta vladina osnova dade na pretresanje posebnu iz sve kuće izabrani odboru od 9 članovah.“

Zastupnik Dr. Herbst se je protivio predlogu Dra. Vitezića, te podupirao Predsjednikov predlog, da se naime gori rečena osnova predaje na pretresanje proračunskom odboru.

Zastupnik Dr. Vitezić opet se javi i reče: „Pošto se tu radi o interesu Istre i pošto nema niti jednoga istranskog zastupnika u proračunskom odboru, čini mi se, bilo bi pravedno i vele shodno, da barem jedan istranski zastupnik bude u odboru i to jedino zato, da može, ako užtreba, pobliže stvar izjasniti. Buduće pako da to polag predloga g. Predsjednika nije moguće, ja zahtjevam, da se u smislu mojega predloga izabere poseban odbor.“

„Drže morske luke gradove i trgovišta i svaki veći komad zemlje.“ Mi bismo istini za volju kazali ovako: Drže morske luke i gradove na zapadnoj obali, a po trgovištib nutarnje Istrijе i istočne obale razštrkani su i u velikoj manjini, nadošli u naše doba iz Karnije i Friula. Kako su došli do „svakog (?) većeg komada zemlje“, to vidimo svakim danom u službenom listu.

„Jesu klasi naobraženja i naprednija naše provincije.“ Čudno bi bilo, kad bi selo gradu u naobraženju prednjačilo u okolnostih, u kojih se mi nalazimo. U talijanskih rukah sve, a mi napredujmo! Vi nam zatvoriste sve puteve, ta iste nam pučke škole potalijančiste! Podpomažete li naše djake provincijalnim, dakle i našim novcem? Imamo erno na bjelom. Dà, znamo, da rado u svjet trubite da nismo tobože za napredak, da smo znanosti i naobraženosti nepristupni, a što učiniste za naš napredak, za naše naobraženje? Dajte nam škole, dajte nam zahtjeve naobraženja, pak da vidimo, tko je sokò. Ali dà! znate vi, da je naše naobraženje vaša propast... hinc illae lacrimae!

„Drugi (po njegovu Slovjeni, po našu Hrvati), njih do 155,000 nespadaju k jednoj samoj familiji, već proizlaze od različitih pasminah, koji počamši od god. 800 dodjoše u razna vremena napučiti provinciju.“

Opaziti nam je da je valjda pisac brojio Talijane i nas u različito vrieme, te kod nas nataknuo umanjujuća stakla. Čudno nam je tim više, da nas toliko bijljada nije opazio, što smo ipak ljudi visoki i plečati! Al dà, toliko onda stauovnikah neima Istriju, s toga je valjalo odkinuti Hrvatom, a prišiti Talijanom! Neka još tri geografije ugledaju bieli svjet, tad eto čuda! nestalo je posve

Na to se Predsjednik sklene i naredi, neka se najprije glasuje o Vitezićevu, a onda o njegovu predlogu. Tako i bi, al onaj ostade u manjini, a ovaj bude primljen.

Taj Vitezićev predlog, kao što svaki razuman čovjek mora spoznati i priznati, jest tako naravu i pravičan, da više nemože; jer nam je spomenuti, da se tu radi ništa manje, nego o dugu od 416,000 f., a i više drugih legataša koje ima Istra na se uzeti. A borme to nije malo za prazan džep tužnih Istrana. Zato se mi čudom čudimo, što druga tri istranska zastupnika, naime g. Polesini-Kamalić, g. Vidulić i g. De Franceschi ne samo da nisu Vitezićev predlog podupirali, nego dapače da su, kao čujemo, i proti njemu glasovali.

Kad se pitamo, zašto su ona druga tri istrarska zastupnika proti Vitezićevom predlogu glasovala, nemožemo si drugoga uzroka misliti nego taj, da je Vitezić drugčijega majenja iliti načela, što se politike tiče, koje se s njihovim neslaže. Mi po svojoj glavi mislimo pa velimo, da se kod gori spomenutoga predloga neradi ob ovom ili onom načelu, nego o glavnoj koristi sve kolike Istru. Pa ako ikada, to bi uprav tom prigodom bilo trebalo, da si istranski zastupnici prijateljske ruke pruže, bez obzira ni na Slavene ni na Talijane, te da se svimi silami svojega uma postaraju, da bude primljen Vitezićev predlog. To je naše čvrsto osvjeđočenje, pak mislimo, da nismo daleko od istine, kad tvrdimo, da su svi Istrani, bili oni Talijani ili Slaveni, o toj stvari s nama jedne misli. Mi želimo, da si taj zuameniti dogadjaj svi Istrani u pamet utisnu za svoje znanje i ravnanje prigodom budućih izborah, bilo carevinskih bilo pokrajinskih. Tko nemari za korist puka, nije kadar da ga zastupa.

D o p i s i .

U Kastvu 26. novembra.

Imam vam javiti jako radostnu vest. Evo o čem se radi.

Visoka vlada nastoji sa svim silah, da podigne pučko izobraženje i prosvjetu. Ali tomu se hoće školab, a eno neima učiteljih. U tu svrhu je vlada naumila utemeljiti tu i tamo tako zvane škole pripravnice. U našem Primorju, kako već znate iz novinah, jedna od tih školab je otvorena u kotaru Goričkom, drugu u Tršćanskoj okolici na Proseku, a treća se evo otvorila dne 23. t. m. svetčanom službom božjom ovdje u Kastvu. Učitelja pripravnice škole plaća sama vlada, a od obćine neiše drugo nego pristojan stan za školu. Akoprem se to kod nas nije razaznalo nego nekoliko danah prije, ipak prigodom otvaranja bilo je već upisano u tu školu 19 pripravnika. Vlada je odlučila razdijeliti svake godine 500 f. u pripomoć medju desetoricu najboljih učenikah, koji budu pohadjali ovu školu, samo ako ju zaprose i ako su rodom izvan grada Kastva.

Što je ta pripravnica škola? To je škola, u kojoj se pripravljaju dječaci, koji žele postati učitelji. U tu školu može stupiti svaki, koji je svršio dobrim uspjehom pučku škoju. U pripravnici kojih se školi uči dječak jednu il dvije godine, pa ako učini dobro svoj izpit, onda ga prima u učiteljište, iz kojega izadje gotov učitelj.

Hrvatah, pretočila jim se do poslednjega krv hrvatska u talijansku. Nu dajte si jednom kazati, da nas nikad te nikad više nepotalijančiste, pak vi ciklom svjetu dokazali u svojih geografijah, da nas neima!

... nespadaju k jednoj samoj familiji, već proizlaze od različitih pasminah ...“

Pisac valja da je preprednji slovenski filolog nego je ikoji od dosad poznatih. On je našao dlaku u jaju, te je slobodno mogao uzkliknuti: *heureka, heureka!* Što misli pisac tim da dokaze? Dokazati ništa, jer se dokazati nemože, nu misli tim kazati ovo: Istrijanski Slovjeni su različitoga govora, tako po prilici kao Talijani i Francuzi, ovi i Španjolci, a zaključak tomu jest: kako se može njima dopitati jednakopravnost jezika u uredu i školi uz toliku razlikost? Ta onda bi Istria bila pravi Babilon, stoga jedina je, da ostane i nadalje kao jedini služben, jezik talijanski! Znamo mi gdje vas srbi, a gdje čovjek je srbi tamo se i češe.

... koji počamši od god. 800 dodjoše u razna vremena napučiti provinciju ...“

Mi imadosmo prilike već prije razgovarati se s našim geografiom u pogledu našega dobaštja u Istriju; recimo samo mimođed kako mu stavka dopunjuje stavku. Hrvati dolaze u Istriju malo po malo, kupljeni i dovođeni na zemlju, da ju obraduju. Žašto pisac izbjegava istinu, čusmo prije veće, nu nije doстојno, da čovjek ovjenčan naslovom doktora, isti u takove svrhe zlorabi. U malenom svom djeleu više putah jednu te istu stvar spominje, bojeći se, da ju čitaoc nepozabi. Razumijemo se!

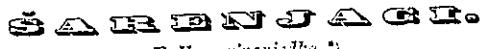
(Slijedi će.)

iteljišću ima svaki pripravnik 200 f. pripromoći na godinu. o da učiteljski pripravnici koštaju roditelje jako malo. Iz toga jeasno vidi, koliko narednost je cva škola ne samo za Kastav i stavšćinu, nego i za svu susjednu Istru, jer će moći malim kom pomoći svojoj djeci do poštena i stalna učiteljskoga kruga. za Kastav i Kastavšćinu ima tva škola još i tu vrednost, što će pravnički učitelj učiti i risanje (disenj) u kastavskoj školi, potražiti od drugoga razreda napred. Koliko neće samo to koristiti imenu puku, koji većim dijelom nežive od ploda svoje zemlje, zo najviše od zauata (arta) i svojih rukotvorina. Samo bi bilo iti, da se škola risanja drži i po nedjeljach i blagdanih, da se u njom koristiti i djetea iz vanjskih kastavskih školah, a i oni etaci, koji već nehode u školu.

A baš je sreća naša, što je u ovoj prigodi glavarom vrijeđani
Fr. Marotti, koji pojmi kako ikoji drugi potrebu škole i nauka.
Jemu se ima najviše zahvaliti, što se je i ta nova škola mogla
njestiti u shodan i priličan stan. Čujem, da se domišlja, koliko bi
dala u Kastvu sazidati nova kuća za školu, jer sadanja neod-
ovara ni najmanje školskim potrebam. A u tom će mu sjegurno
iti na ruku i občinsko zastupstvo, jer Kastavcem bez škole i
škola neima budućnost. To već dobro vidi i naš puk, zato i jesu
aš škole u Kastvu i izvan Kastva sve pune i prepune djetce,
eljne nauka. U samom Kastvu imamo ljetos 330 učenika. A pro-
čislite, da nam fali ženska škola, bez koje nemože Kastavčina
nikako biti, ako misli napredovati. Ako dakle naši zastupnici to
već dobro promišle, hoće sjegurno nastojati ne samo da se već
dosad obstojeće škole izvan Kastva dobro urede, nego također
da se podigne jedna puška škola i dol i kod sv. Križa; a u Kastvu
da se osnuju takve škole, u kojih će se moći svakog kastavskog
diede mužko i žensko naučiti, čemu ga vanjska škola po obstojećem
školskom ustrojstvu nije dužna učiti. Reći će tko, ali neimamo
novaca! Kad je grad Pazin pred nekoliko godinah bio bez kuće
za svoje škole, a nije imao novaca, što je učinio? Posudio je,
koliko mu je za tu stvar trebalo, jer je znao, što se za škole i na
škole potroši, da se to najprije i najsigurnije naplati. A borme ni
Kastavčina nije najzadnja občina, dapače ju sude, da je gleda
občinskog imanja jedna od najbogatijih u Istri. Mnoge občine u
Istri neimaju drugog dohodka, nego nametke ili adicionale; a
kastavskoj netreba drugo, nego staviti u red svoje imanje, pak bi
mogla, njele iznadati. I ako ikad u tom uspjje, morat će bit mnogo
zahvalna koliko ja znam, baš sadašnjemu glavaru, koji kao
da si jo postavio tu stvar za cilj svojega života. I neka, pa onda
će ga Kastavei spominjati, kao što spominju Veprinčani svojega
nezaboravnog Rumca.

Nego moj se je dopis otegnuo, pak hoću da završim. Poco samu radostnom vesti, a moram da zaključim žalostnom, koju ste već i vi spomenuli u vašem cienjenom listu, naime da nas ostavlja g. Fr. Fegic, naš dosadanji vredni i vili kotarski kapetan. Njemu će biti u Trstu laglje i ljepše nego na Voloskom, ali mi ga nećemo tako brzo pozabiti, zato neka bude uvjeren, da mu svi iz sve duše viđemo iskren i srdačam — s Bogom!

SVAŠTA PONEŠTO.

Pučku prijavu jedna. »

Neki mladić, rodom Hrvat, a po imenu Poštenjak, bio je pao u tursko robstvo ili sužanstvo. On bijaše bistrouman i više mnogu poslu, a uz to pjevač i veseljak. Robovao je puno godina, svatko ga je milovao, a najveć ga obljubi turski vezir (turski poglavari), te ga za to bio naumio pošto po to i poturčiti i posaditi sebi uz koljeno. Nagovora vezir Poštenjaka, mami ga, maže i laže oko njega, nebi li ga poturčio. Nu Poštenjaka nije nipošto voljana to pristati, nego se izgovara i izmiče na svaku ruku. Napokon je to veziru dotužilo, zato zapovjedi svomu hodži (turskomu popu i učitelju) da povede Poštenjaka u djamiju (tursku crkvu), te da ga na silu poturči. Vezir veli Poštenjaku: Ču li me ti, nijedna nogu od danas do tri dana povest ču te u djamiju, pak ćeš se poturčiti. Ako nećeš milom, a ti ćeš silom — glava s ramena! Turci se prilizuju Poštenjaku i nagovaraju ga na svaku ruku, al sve uzalud. Kad treći dan, a Poštenjak ide pred vezira, pa mu veli: Ćestiti veziru! noćas sam na snu vidio svetca Muhameda (turskog lažljivog proroka), i s njim sam govorio. Jesi 'bre! veli vezir; eto viđis kaurine (nevjerniče), kako ti dobro želim, da se poturčiš, a ti ludeš, pak nećeš. Ćestiti veziru, veli Poštenjak, molim te, da izpri

poviedam sve li-po po redu, što sam vidio i čuo. Sanjam ja kao da sam budan, te vidim veliko, dugo i široko polje, da ga nije moć okom pregledati. Na polju velika granata kruška, pod njom debel blad. U bladu sjedi svetac Muhamed na zlatnom prostiraču, vas u zlatu i dragom kamenju; siedi, plandnje i puši lulu. Služe ga dvie gizdavo odjevene služe. Iz daleka mašu služe na me, da dodjem pod krušku pred njihova gospodara. Ja požurim onamo, te dodjem pred svetca. Sjedim pred njim kao odsudjenik. Niti govorim, niti me što pita. Nebijaše dugo, to se pokaza s jedne strane polja mnogo sveta. Idu dvoje a dvoje, odjeća im je biela kao snieg, tako isto i zastava (bandere), što ih nose pred sobom. Poslje bielih dodjoše zlatni pod zlatnim zastavama, za ovimi srebrni pod srebrnimi, pak onda crveni s crvenimi, plavi s plavimi, žuti sa žutimi, crni s crnimi, pak mrki, pak sivi, pak zeleni pod zelenimi zastavama. Puno sveta svake vrsti bez broja. Najposlijednji dodjoše u pokrpanih haljinah. Na svakoj haljini bijaše puno krpah svake barve (kolora). Čini ti se, kao da su šare furlanske babe; a i na zastavah njihovih malo bielo, malo zlatno, malo srebrno, malo crveno, crno, plavo, mrko, sivo: sve šareno kao djetelja na polju. Sve te čete prodju blizu kruške, i odu dalje, pa ih nestane u daljini. Ja gledam, piljim očima, neznam šta je, gledam na svetca, molio bih, da mi kaže, tko su one gomile ljudi, što prodjoše, ali nesmiem ni pisnuti, oči mi gore u glavi. Svetac se škubi i kaže: One gomile u zlato, pod zlatnimi zastavama, to su moji Turci; oni bieli su Kršćani; oni to; oni to: izbroji Katolike, Iztočnjake, Luterane, Kalvine, Židove itd. itd. A tko su oni šarenjaci, oni pisani, odjeveni krpama svake barve kao pravi pravcati *pajaci ili arlekini?* pitam ja svetca; a on mi veli: to su oni ljudi, koji su za svoga života na zemlji prešli ili iz jedne vjere na drugu, ili iz jednoga naroda u drugi, ter se odrekli ili svoje vjere ili svoga vlastitoga naroda i jezika. — Vidiš li dakle, čestiti gospodaru, veli Poštenjak veziru, da bih se ja poturčio, kao što ti želiš, kad umrem i dodjem na drugi svjet, morao bih poći medju one šarenjake i arlekinе. Ti sam sudi po duši, more li me povuci želja, da se poturčim, te da budem onako mrzko šar i pisani? A vezir Poštenjaku: Je li to istina, kaurine, da si tako sanjao i to čuo od svetca? Jest, čestiti vezire, zato me, da mi Bog sreću i zdravlje, netjeraj medju one gadne šarenjake! Čuješ, kaurine, kaže vezir: velik je *Alah* (Bog); vidio si svetca; idi u svoju zemlju; nisi već rob (sužanj); slobodan si. Poštenjak nije se premišljao dugo, nego mahom torbu na rame, štap u ruke, a put pod noge, pa bježi iz robija doma k svojoj braći.

Tako kaže pučka pripovjedka. Dao Bog zdravlje i sreću Poštenjakom, majke Slave viernim sinom, koji ljube i štuju svoju vjeru i svoj vlastiti liepi jezik i narodnost svoju, te se nedaju zavesti u šarenu četu odmetniha i arlekinih; ni od vezirah ni od hodžah, što gledaju i nastoje laskaojem, prevarom i silom prišti našemu narodu krpe tudjega jezika i tudje narodnosti.

Imenik družtvenikah

BRATOVŠĆINE HRVATSKIH LJUDI U ISTRI.

Frane Gregorić, plovan u kap. f. 2, Ivan Ivić, kapelan u kap. f. 150, Toma Červar, kmet u kap. nvč. 30 u god. prinos f. 1, Luka Červar u god. prinos novč. 30, Mate Filipić pok. Sime, tkalac u god. prinos nvč. 80, Mate Ukušić u god. prinos nvč. 30, Ivan Paica u kap. nvč. 30, Karlo Križmanić u kap. nvč. 40, Anton Bottegar u god. prinos nvč. 50 svi u Tinjanu.

Bottegar u god. priros kva do sv. i vj. —
Sveta f. 6 nvč. 90 — Ukupno sa zadnjom svotom for.
1211 nvč. 10

U 19. broju „Naše Sloge“, u imeniku društvenika Bra-
tovčine hrvatskih ljudi u Istri, mjesto „Žic Petar plovan“, čitaj
„Žic Petar kapelan.“

Različite viesti.

* Nadvojvoda Karlo Ferdinando, član sjajne vladajuće kuće austrijske, preminuo je 21. studenoga u 56. godini svoje dobe.

austrijske, preminuo je 21. studenoga u 96. godini svoje dobi.
* Naša Istra jih neima ni urednih ni uzporednih! Nadvojvoda Ranieri, načelnik domobranske vojske ovkraj Litave, nabodjaje se onomadne u Sučavi u Bukovini, gdje dođo k njemu, osim drugih na poklone takodjer i učitelji *Rumunjske grčko-istočne gimnazije*. Na Nadvojvodovo pitanje, u kojem se jeziku na njihovoj gimnaziji uči, odgovore učitelji: *u njemackom!* Nadvojvodi se to nekako čudno činjaše, pak jih zapita: „al imate valjda uzporedne (parallele) razrede, u kojih se u svojem jeziku učite?“ ... Žalostna lica odgovore učitelji, da niti tih u svojem narodnom jeziku neimaju! — Na to Nadvojvoda, vas zapanjen, nadostavi: „To je prečudno

stanje; ja sam mislio, da se u toj gimnaziji uči u narodnom rumunjskom jeziku, jer je poznato, da si svaki puk najlaglje pričavi potrebito znanje u svojem materinskom jeziku! —

* Žminjsko občinsko zastupstvo, kao što dozajemo iz po- uzdane ruke, jest dne 29. prošlog oktobra u javnoj sjednici zaključilo, da prama §. XIX. temeljnih carevine zakona hoće da bude u Žminju odsad unapred narodna hrvatska škola, ne pako talijanska, kao što je sada i to baš od onoga vremena, odkad je proglašen gori rečeni zakon. Taj zaključak, što ga je slavno zastupstvo žminjsko učinilo uslijed pisane prošnje žminjskih občinara, bio je odmah dostavljen zajedno sa spomenatom prošnjom, c. k. školskomu vjeću u Pazinu, da ga slavno školsko vjeće po zakonu uvaži, i prama njemu ustroji žminjsku školu. Ali evo, škola je otvorena već skoro mjesec danah, a iz Pazina da neima nikakva glasa gledi zaključka žminjskoga zastupstva, akoprem zakon govori jasno i očito, da stoji u občinskom zastupstvu izabrat, u kojem hoće jeziku da mu se djete uče u školi, a školsko vjeće da neima u toj stvari druge dužnosti ni drugog prava, nego ravnati se i raditi po volji občinskoga zastupstva. Toga radi žminjsko zastupstvo občinsko da se je dne 20. novembra obratilo uprav na visoko c. k. pokrajinsko školsko vjeće u Trstu, proseć, neka se uvaži gori rečeni zaključak i prama zakonu prenastroji pučka Žminjska škola te mjesto talijanskoga upelje u nju narodni hrvatski jezik. Mi nedvojimo ni najmanje, da će rečeno visoko vjeće uslišati prošnju žminjskih zastupnikah, a drugim našim občinama u Istri velimo, neka i one istim putem isču svoje pravice.

* Njegovo Veličanstvo naš cesar, kako čitamo u „Narodnom Listu“, hoće dojdćeg proljetja pohoditi prvi put za svojega vladanja kraljevinu Dalmaciju.

* Prešernova slava u Beču. Kako čitamo u „Slovenskom Narodu“, slovenski djaci na bečkom sveučilištu će dne 2. decembra svetkovati rođeni dan pokojnoga Prešerina, slovenskoga pjesnika. Milo nam je čuti, da će tu svetkovinu sa braćom Slovenci svetkovati i hrvatski sveučilišni djaci; jer je to znak, da se slovensko-hrvatska uzajemnost, bez koje nám nema na jugu napredka ni jednim ni drugim, počela hvatati i onih srdacah, na kojih svet ostaje. Tom prilikom prepornučujemo našim mladićem, neka neslave samo ricēni Prešernovo ime, nego neka duboko povire takodjer u njegove pjesmotvore, koji su potekli iz pravog pjesničkog uma tako, da Prešern jest i boće ostati jedan od prvih slavjanskih pjesnikah. Kako čitaju uzorak drugih naroda, onako neka čitaju i Prešerina, pa komu od njih Prešern najjače omili, taj neka zna, da je najviše napredovao.

* Biskup Strossmayer je dne 18. novembra slavio 25. ljetnicu svojega biskupovanja. Dao mu Bog te doživio i slavio i odsad 25 godinah tu istu slavu.

* Društvo sv. Jeronima, za razprostiranje dobrih pučkih knjiga, hvala Bogu, ljetom za ljetom sve to više raste, te već ove godine broji 2918 članova. Ali ako ga upoređimo sa istovršnim slovenskim družtvom sv. Mohora, što obstoji u Celovcu i broji 24,080 članova moramo priznat, da ima kod nas Hrvata jošte mnogo i mnogo ljudi, koji il neznaju, il nemare za ovo vele vredno društvo, ustanovljeno na sve to veće prosvjetljenje i oplemenjenje našega naroda. Nader dakle, bratjo Hrvati, Slavonci, Daimatinci, Istrani i svi ostali nezatezajte više, nego svaki od vas, koji zna čitati, neka se npiše što prije u ovo društvo, za koje se neplača nego jedan forint na godinu, il pa 5 for. jedan put za uvjek, za koje se dobivaju svake godine po 3 liepe knjige.

* Darovi polarnim brodarom. Odbor darovali na čest polarnih brodarah sakupio je 35,000 for., od kojih 20,000 for. porazdzielio je čestnikom ili zapovjednikom „Tegetthofa“, a 15,000 f. odličnijim mornarom. Tim, Payer, Weyrech i Kepes dobili su svaki po 5,000 for., oficiri Orel i Broš svaki po 3,000 for., bastenici makiniste Kriza 2,000 for., Kapetan Lužina 800 for., mornar Lučić 1020 for., mornar Lukinović 720 for., i mornar Zatinović 1220 for.

* Brodarenje med Zadrom Riekom i Jakinom. Cislajtansko ministarstvo da je sklopilo ugovor s Lloydom, te će što prije započeti brodarenje parobrodah između Zadra, Rieke i Jakina.

* Oklopnača Gustoza, najveća med austrijskim ratnim brodovima, prošlih bi danah porinuta u more i odvedena odavle u Pulu. Trošak za ovaj brod iznosi prieko 5,000,000 for.

* C. k. korveta Frundsberg, odplovila je dne 23. pr. mjeseca odavle u Mesini, da pomogne briku Šaidu, što ga tamo zadnje nevrieme na kraj vrglo.

* Imenovanje. Kr. zem. vlada imenovala je gosp. Stjepana Sabljaka, zač. kanonika biskupije senjske, propovjedačkom na hrvatskom sveučilištu.

* Sv. Otac Papa i Arnim. U jednom njemačkom listu se prijevjeta, da je sv. Otac Papa, kad je dočuo, da je Arnim (bijši njemački poslanik u Rimu god. 1870!) u tamnici postavljen, uzključnuo. „Eto i Arnim tamničar, kao što sam ja, ako potrebuje jedne moje svjedočbe, dati će mu ju i osvjedočiti, da nije prepustio učiniti mi sve ono zlo, što je mogao!“

* Talijanski parlament po zadnjih izborih broji 259 poslanika desne, 210 lieve i 39 srednje stranke.

* Dan današnji sva moć državah stoji u množini vojnikah, konjah i topovah (kanunah), koja žalivože, svaki dan sve to više raste i pogutava neizmjernu svotu novaca. Da vidimo dakle koliko toga ima svaka pojedina europska država.

	vojnikah	1,420,424	konjah	348,101	topovah	2,768
Njemačka	"	1,373,884	"	270,920	"	2,672
Austrija	"	1,075,052	"	172,881	"	1,616
Francuska	"	689,459	"	161,917	"	1,796
Italija	"	750,000	"	82,153	"	1,240
Inglezka	"	550,000	"	70,000	"	1,402
Turska	"	473,000	"	59,945	"	648
Belgij	"	223,683	"	13,800	"	152
Španjolska	"	211,320	"	30,000	"	384
Svajcarska	"	201,578	"	30,000	"	294
Švedska	"	150,755	"	12,000	"	234
Srbija	"	141,341	"	8,467	"	270
Olandezka	"	129,575	"	10,000	"	108
Rumunjska	"	127,738	"	19,890	"	96
Grška	"	125,734	"	2,162	"	50
Portugalska	"	81,870	"	7,500	"	116
Danska	"	51,087	"	9,800	"	96
Norvežka	"	38,280	"	8,700	"	88

Iz ovoga se računa vidi da sve evropske države ukupno broje 7,814,780 vojnikah, 1,288,337 konjah i 14,030 topovah. Talijanski vojnik košta najmanje od svih, t. j. 897 lirah na ljetu, a najviše inglezki, koji košta 2,500 lirah ljetomice.

* Revolucija s visoka, jest knjiga, o kojoj se veli, da je najveći uzrok Arnimova utamničenja, akoprem je ovaj izjavio, da on neima ništa opraviti s tom knjigom. Knjiga ta opisuje pobunu, razlikuje tri dobe. Prvu dobu, od padnula Karla X. do Napoleona III.; drugu dobu od povišenja Napoleonova na prestolje do Sedana; tretja doba počinje od Sedana i nezna se gdje će dokončati, jer nije još dovršena. — U prvoj dobi malo se što govori o Bismarku. Ne tako u drugoj dobi. U njoj Bismark nije više nepoznat infanterski dobrovoljac, nit landverski oficir: nego Ministar prusk i najprije u Frankfurtu, pa u Beču, a zatim poslanik u Petrogradu i u Parizu, a od 22. Setembra 1862 unapred presjednik berlinskog Gabinet-a s dvojnim područjem; pa u ovoj se dobi odkrivaju djela, spletke i binbe Bismarkove dok dođe do Sedana. U trećoj dobi knjige se veli, da je Bismark nastojao potvrditi djelom i zakonima sva buntovnička načela, da bi se tim tako došlo do njemačke republike, kojoj bi on imao biti glava. Sve je pisano od ruke kojoj je jako dobro poznata Bismarkova politika. Bismark sumnji, da je to imao napisati Arnim, pak da ga je zato dao i zaprijeti u tamnici.

* Pravi jahač. Domobrani kapetan Zubović, rus, okladio se (vadljao) prošlog mjeseca, da će on, jašnje sve na jednom konju, doći u 15 danah iz Beča u Pariz, i to putem od 1120 kilometra ili 192 austrijskih milja daljine. Imao je dakle projahati svaki dan 13 $\frac{1}{2}$ austrijskih milja. I dosto dobi okladu, jer odputovavši iz Beča, uprav nakon 15 danah prispje u Pariz još dve ure prije ugovorenih dobe.

Molimo naše p. n. predbrojne, koji nam predplatu duguju, da nam ju izvole poslati što prije, jer nam treba za tiskarinu.

Ték Novacah

polag Borse u Trstu od 1 — 15 Novembra 1874.

NOVCI	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	-
Carski dukati (cekini)	5.20	5.20	5.20	5.20	5.21	5.20	—	5.22	5.22	5.22	5.22	5.22	5.22	—	5.22½	—
Napoleoni	8.88	8.88	8.90	8.89	8.89	8.89	—	8.89	8.89	8.90	8.89	8.90	8.90	—	8.90	—
Lira Ingleska	—	11.15	—	11.17	11.18	—	—	11.17	11.18	11.18	11.18	—	11.18	—	11.19	—
Srebro prid (aggio)	104.65	104.75	105.—	105.25	105.35	105.35	—	105.25	105.35	105.75	105.75	106.—	105.85	—	106.50	—